

Kretanja na europskom tržištu PVC-a*

Priredila: Gordana BARIĆ

Europsko tržište PVC-a

Europsko tržište PVC-a zrelo je tržište, staro više od 60 godina, s najnižim stopama rasta među tržištima pojedinih širokoprimjenjivih plastomera. Devedesetih je godina stopa rasta bila jedva 2 % godišnje, a nakon toga rasta gotovo nije ni bilo. Dapače, kriza je u 2008. dovela do smanjenja potrošnje za 11 % u odnosu na 2007. te za dodatnih 6 % u 2009. u odnosu na 2008., što je najveća stopa smanjenja potrošnje među širokoprimjenjivim plastomerima. Europski kapaciteti za proizvodnju nikada nisu premašili 8 milijuna tona (slika 1).

Jedan od uzroka niskih stopa rasta tržišta PVC-a zasigurno je i negativna slika o tome materijalu u javnosti te njegova zamjena poliolefinima, posebno u izradbi ambalaže koja pripada među proizvode s kratkim životnim ciklusom, dok se od PVC-a izrađuju dugotrajni proizvodi, prije svega za građevinarstvo. Kako je građevinarstvo izrazito ciklična djelatnost te je posebno pogođeno ekonomskom krizom u 2008. i 2009. godini, to je i glavni uzrok veoma visokih stopa pada potrošnje ovoga materijala.

Na europskom tržištu PVC-a nekoliko je glavnih problema. Iako je među proizvođačima PVC-a došlo do konsolidacije i restrukturiranja, i dalje ih je previše, čak 13 tvrtki s 37 pogona. Ciklički pritisci na cijene PVC-a uzrokovali su smanjenje profitnih stopa. Neuspjela obrana pojedinih područja primjene od snažnih lobističkih grupa koje su potencirale primjenu drugih plastomera dovodi

do potrebe razvoja novih područja primjene koja bi bila dugoročna i s visokim stopama rasta. Vertikalna integracija prerađivača (cjevavi) s proizvođačima materijala, ili pak proizvođača materijala s proizvođačima polimernih tvari i dodataka, jedan je od trendova kojima se pokušava poboljšati stanje.

Najveći proizvođač i potrošač PVC-a je Njemačka, a proizvodi su rabljeni i na domaćem tržištu (rast građevinarstva) i izvoženi (najvećim dijelom poluproizvodi kao folije, ploče, profili, kalandrirani proizvodi...). Na drugom je mjestu Italija (polimerne tvari i materijal), a slijedi Francuska (VC, PVC i poluproizvodi) (slika 2). Francuska tvrtka *Atochem* (danas *Arkema*) te s njom povezane tvrtke iznimno su bile utjecajne kada se radilo o borbi za opstanak PVC cijevi za vodu (umjesto zamjene cijevima od PE-MD-a) te o bocama za vodu (danas izrađivane od PET-a). Neuspjeh te borbe doveo je do smanjenja proizvodnje i preradbe PVC-a u Francuskoj tijekom 2008. i 2009. za više od 10 % godišnje. Isti su razlozi doveli do smanjenja ove proizvodnje u Velikoj Britaniji.

Oko 10 % PVC-a proizvedenoga u Europi izvozi se uglavnom u Tursku, koja je druga po veličini zemlja uvoznica ovoga materijala (nakon Kine). Druga po veličini uvoznica europskoga PVC-a je Rusija, u kojoj se sve više kao natjecatelji pojavljuju i azijske zemlje.

Zaštitarci okoliša svojim su napadima na PVC pokušali ograničiti ili barem smanjiti njegovu uporabu za neke proizvode, ali

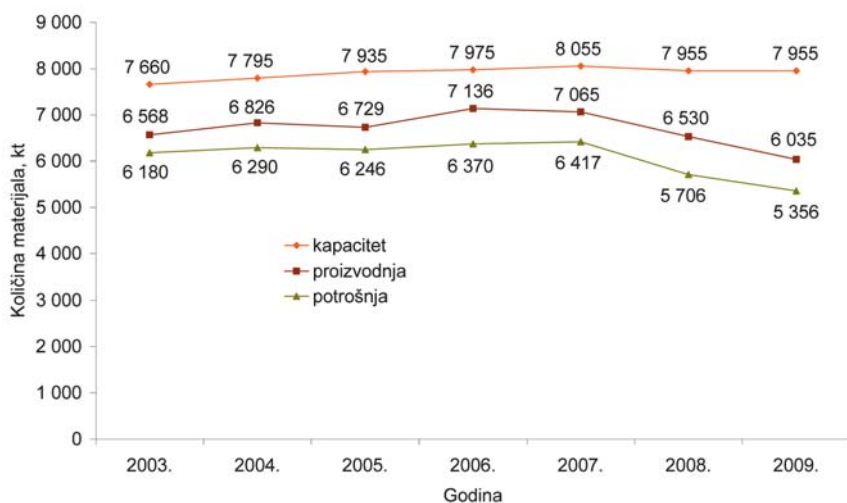
iako ozbiljne analize nisu pokazale stvarnu opasnost od PVC-a, na to je potrošeno jako puno energije. Jedini rezultat bila je privremena zabrana uporabe nekih ftalata u dječjim igračkama. Godine 2000. osnovana je organizacija *Vinyl 2010* radi organiziranja što kvalitetnijega sustava zbrinjavanja PVC otpada te zastupanja ovoga materijala u javnosti.

Područja primjene PVC-a

Više od 60 % PVC-a preradi se u profile, kabele i cijevi, proizvode čija potrošnja ne ovisi samo o cikličnosti građevinarstva već je vezana i uz trajanje građevinske sezone. Blizu 70 % potrošnje PVC-a čini kruti PVC, koji se prerađuje u profile, cijevi i ploče. Rast ovoga područja primjene uspio je tijekom godina nadoknaditi izrazit pad preradbe PVC-a u boce i ostalu ambalažu. Čak i kada je gradnja novih objekata bila usporena, PVC je bilježio rast zbog toga što je ulazio na tržišta pojedinih materijala (npr. drva) te zbog rasta obnove postojećih objekata. Danas je u Europi oko 45 % novih prozorskih okvira izrađeno od PVC-a, s time što je taj postotak u Velikoj Britaniji čak 80 %, a u Njemačkoj, Francuskoj i Austriji iznad 50 %. U cjevarstvu PVC je najvećim dijelom zamijenjen polipropilenom, a u industriji kabela polietilenima.

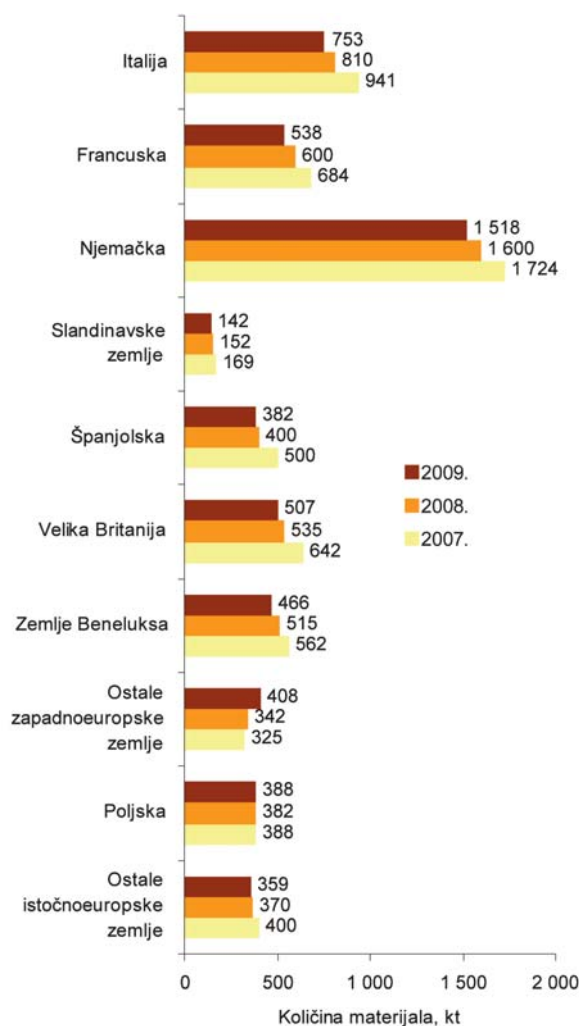
Kalandrirane PVC ploče rabe se za izradbu blister ambalaže, pametnih kartica te toplooblikovane ambalaže, s time što u ovo posljednje područje primjene sve više ulazi PET. Izgubivši tržište vode i bezalkoholnih pića, boce od PVC-a zadržale su se u području pakiranja proizvoda za osobnu higijenu te čišćenje, kao i različitih kemikalija posebne namjene.

Oko 28 % tržišta PVC-a čini omekšani materijal, koji se najviše prerađuje u industriji kabela koja se našla pogođena smanjenjem potražnje za električnim i elektroničkim uređajima, ali i zamjenom poliolefinima prije svega zbog novih europskih normi za to područje primjene. Proizvodi za područje medicine načinjeni od PVC-a namijenjeni ambalaži za krv, infuziju te za kateterizaciju i dijalizu i dalje bilježe rast zahvaljujući dobrom odnosu cijene i svojstava u odnosu na konkurentne materijale, opet iz skupine poliolefina. Disperzijski (emulzijski) PVC čini svega 6 % ukupno proizvedenoga PVC-a, a od njega se proizvode podne i zidne obloge, vlakna, umjetna koža te automobilske brtve.

SLIKA 1 - Kretanje kapaciteta za proizvodnju te proizvodnje i potrošnje PVC-a u Europi u razdoblju 2003. – 2009.

* The market for PVC, u AMI's 2009 European plastics industry report, Applied Market Information Ltd., Bristol, 2009., 66-77.

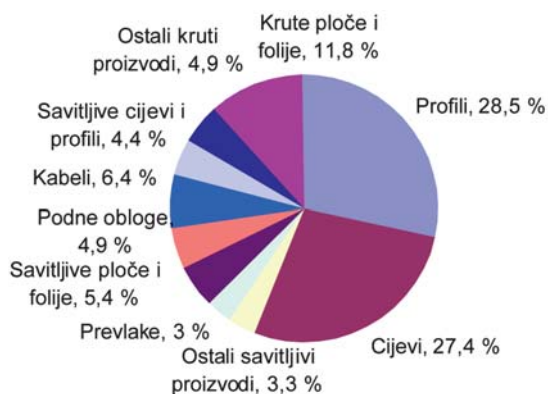

SLIKA 2 - Kretanje potrošnje PVC-a u pojedinim europskim zemljama i regijama u razdoblju 2003. – 2009.

U autoindustriji PVC se uglavnom koristi za oblaganje ploča s instrumentima, podova, sjedala, prtljažnika te za brtve. Konkurencija PVC-u u ovom području primjene su poliolefini te elastoplastomeri, a trend uporabe PVC-a u ovom segmentu bit će obilježen kretanjem gospodarstva u cjelini. Mali dio PVC-a potroši se u proizvodnji obuće, ali i

tu se on sve češće zamjenjuje elastoplastomerima.

Slika 3 prikazuje područja primjene PVC-a u Europi u 2009.

SLIKA 3 - Područja primjene PVC-a u Europi u 2009.

Europski proizvođači PVC-a

Pod pritiskom smanjene potražnje za PVC-om te oscilacija njegove cijene europski su proizvođači bili izloženi različitim problemima. Nekima su u pomoć priskočile i države, kao npr. talijanskoj tvrtki *Vinyls Italia* (bivšem *Ineos Vinyls Italia*), koja je u ožujku 2009. prodana također talijanskoj tvrtki *Safi*, ali je zbog duga talijanskoj državnoj kompaniji *Eni* za sirovine i energiju potpala pod državni nadzor. Tri proizvođačka pogona ukupnoga kapaciteta od 415 000 tona, koja su u 2009. uglavnom bila zatvorena, očekuju državnu pomoć uz, sigurno, smanjenje kapaciteta.

Nakon što je 2007. preuzela *Norsk Hydro* te prije prodaje tvrtke *Ineos Vinyls Italia*, tvrtka *Ineos* raspolagala je kapacitetom od gotovo 2 milijuna tona ili približno 25 % europskih kapaciteta PVC-a, a i danas je na prvome mjestu (tablica 1).

Njemački je *Vinnolit* od *Ineosa* te iste 2007. godine kupio pogone za proizvodnju omekšanoga PVC-a u Velikoj Britaniji i Njemačkoj, što ga je svrstalo na prvo mjesto među europskim proizvođačima ovih tipova PVC-a. *Vinnolit* je danas u vlasništvu investicijskoga fonda *Advent International*. *Vestolit* je drugi njemački proizvođač PVC-a, a posljednji je put promijenio vlasnika 2006. te je danas u vlasništvu investicijskih fondova i vlastitoga menadžmenta.

Francuska *Arkema* unatoč velikim ulaganjima u pojedine svoje francuske pogone (blizu 300 milijuna eura do kraja 2010.) ima i dalje problema, koje nastoji riješiti spajanjem pojedinih proizvodnji (kruti i omekšani PVC na isto mjesto), smanjenjem broja zaposlenika, pa čak i zatvaranjem pojedinih lokacija.

Solvina, kao i ostali, ulaže znatne napore u povećanje svoje konkurentne pozicije

TABLICA 1 - Europski proizvođači PVC-a te njihovi kapaciteti

Tvrtka	Lokacija	Kapacitet, kt
<i>Ineos Vinyls</i>	D, N, S, UK	1 570
<i>Solvina</i>	B, D, E, F	1 320
<i>Arkema</i>	E, F	920
<i>Vinnolit</i>	D, UK	750
<i>Shin-Etzu</i>	NL, P	665
<i>LVM</i>	F, NL	450
<i>PKN Orlen</i>	CZ, PL	435
<i>Vinyls Italia</i>	I	415
<i>BorsodChem</i>	H	400
<i>Vestolit</i>	D	400
<i>Oltchim</i>	RO	350
<i>Ercros</i>	E	200
<i>Novacke Chemicke</i>	SK	80
Ukupno		7 955

B – Belgija, D – Njemačka, E – Španjolska, F – Francuska, H – Mađarska, I – Italija, N – Norveška, NL – Nizozemska, P – Portugal, PL – Poljska, RO – Rumunjska, S – Švedska, SK – Slovačka, UK – Velika Britanija

smanjenjem fiksnih troškova, potrošnje energije te povećanjem kapaciteta na pojedinim lokacijama, uz zatvaranje drugih. Preuzevši pola vlasništva nad ruskim *Siburom*, *Solvin* je u tijeku investicije u početni kapacitet od 300 000 tona, koji se može povećati na 510 000 tona. Pokretanje proizvodnje planirano je za 2010., ali je odgođeno za 2012. zbog problema u prikupljanju financijskih sredstava, ali i pada tržišta.

Španjolski *Ercros* također je investirao u pojedine pogone prethodno preuzete tvrtke *Uralita* uz istodobno zatvaranje nekih svojih starijih pogona manjega kapaciteta. Tvrtka *Anwill*, u vlasništvu petrokemijskoga giganta *PKN Orlena*, možda uskoro promijeni vlasnika, ali to ovisi o tome hoće li konzorcij poljskih tvrtki, koji je to najavio, uspjeti prikupiti gotovo 500 milijuna eura, kolika je *Anwillova* procijenjena vrijednost. I mađarski *BorsodChem* najavio je početkom 2009. mogućnost prodaje svoje proizvodnje PVC-a, koja je 2005. povećana na 400 000 tona, kako bi investirao u neke svoje druge segmente. Rumunjski *Oltchem* je u 2007. povećao kapacitete za PVC na 350 000 tona, ali se oni koriste između 20 i 40 % zbog odgode mnogih građevinskih projekata u istočnoj i srednjoj Europi.

Pogoni za proizvodnju PVC-a u srednjoj i istočnoj Europi osim što imaju problema sa smanjenom potražnjom svojih proizvoda nemaju riješenu dobavu VC-a, koji je u najvećoj mjeri stizao iz ukrajinske tvrtke *Karpatnaftochim*, koja je najavila pokretanje proizvodnje PVC-a te time stvorila neizvjesnost u opskrbi ostalih proizvođača VC-om.

Kako bi smanjili troškove, mnogi proizvođači PVC-a pojavljuju se i kao njegovi prerađivači, nudeći tako tržištu višu vrijednost: *Oltchem* (PVC profili), *Arkema* (cijevi i profili), *LVM* (cijevi i profili), *Solvin* (cijevi), *Borsodchem* (cijevi, profili i ploče). S obzirom na to da *DIOKI* tijekom 2010. priprema početak proizvodnje PVC-a u *DINI*, možda bi njegovi vodeći ljudi trebali početi razmišljati i o takvoj mogućnosti jer dolaze na tržište na kojem je osjetna prekapacitiranost.

Buduća kretanja

Kako je tržište PVC-a čvrsto vezano uz kretanja u građevinarstvu, ne smije se odvojeno promatrati. Tržište PVC profila očekuje relativno brz oporavak zahvaljujući provedbi zahtjeva za povećanje energijske učinkovitosti postojećih objekata te postizanju ciljeva *Sporazuma iz Kjota* - smanjenja emisije stakleničkih plinova. Treba, međutim, voditi računa da rastu i proizvođački kapaciteti, prije svega u Aziji, te će doći do smanjenja europskoga izvoza. Mogućnost su *Olimpijske igre 2010.* u Londonu, za čije će se potrebe zasigurno ostvariti veliki građevinski projekti, u kojima će se potrošiti i znatna količina građevinskih proizvoda od PVC-a. Isto tako, i infrastrukturni projekti

u novim članicama EU utjecat će na porast potražnje. No ne smije se zaboraviti na opasnost koja PVC-u prijeti od agresivnih zaštitara okoliša, ne samo na ovom području primjene već i u cjevarstvu, koje bi također moglo zabilježiti porast potražnje zahvaljujući državnim infrastrukturnim projektima u cijeloj EU.

PVC ambalaža neće zabilježiti znatniji rast, kao ni potražnja za kabelima, a nova područja primjene tek se trebaju razviti, s time što se tu ne očekuju neke revolucionarne promjene, a time ni veći porast potrošnje ovoga materijala.

S obzirom na situaciju na tržištu proizvođači nastoje svakako sniziti troškove, a očekuje se kako će se u idućih pet godina smanjiti broj tvrtki koje proizvode PVC. Istodobno, zahtjevi zaštitara okoliša da se pojedini dodatci PVC-u izbace iz uporabe te nastojanja da se zbrine što više PVC otpada troškove će zasigurno ne pridonosi sniženju troškova.

Poslovanje i marketing

Priredila: Gordana BARIĆ

Hoće li talijanska proizvodnja opreme za preradbu polimera doći do daha?

Udruženje talijanskih proizvođača opreme za preradbu plastike i gume (Assocomplast), koje okuplja oko 160 proizvođača

strojeva za preradbu plastike i kaučuka, kalupa i ostale popratne opreme, objavilo je prikupljene podatke o poslovanju sektora u 2009. godini. Na žalost, podatci o smanjenoj vrijednosti proizvodnje upućuju i na probleme u izvozu i na duboku krizu talijanskoga tržišta (tablica 2), ali još uvijek ovo područje pridonosi pozitivnoj bilanci vanjskotrgovinske razmjene, s 1,35 milijardi eura, premda je ukupna izvezena vrijednost smanjena za 27 % u 2009. u odnosu na 2008. godinu.

Potražnja za opremom smanjena je u dvoznamenkastim postotcima na pojedinim tržištima, osim u Turskoj (7,8 % manje) i zemljama Beneluksa (0,9 % manje), što pokazuje tablica 3. Tursko je tržište posljednjih deset godina raslo zahvaljujući razvoju domaće prerađivačke industrije. Izvoz je smanjen u zemlje Europske unije za ukupno 25,8 % te u zemlje Sjeverne Amerike za 39,7 %.

Čini se, međutim, kako se situacija popravlja. Nedavno istraživanje koje je *Udruženje Assocomplast* provelo među svojim članicama pokazalo je kako njih čak 81 % očekuje povećanje prihoda već u prvom tromjesečju 2010. godine u odnosu na drugu polovinu 2009. s obzirom na znatno popunjene knjige narudžbi u siječnju 2010. u odnosu na studeni i prosinac 2009. Dobre vijesti stižu iz Europske unije, Južne Amerike i Azije (ali ne i iz Kine).

Assocomplast Press Release

TABLICA 2 - Kretanje vrijednosti proizvedene opreme u Italiji te uvoza i izvoza u milijunima eura za razdoblje 2007. – 2009.

	2007.	2008.	2009.
	u milijunima eura		
Proizvodnja	4 250	4 200	3 200
Izvoz	2 753	2 451	1 800
Uvoz	634	589	450
Domaća potrošnja	2 132	2 338	1 850
Doprinosi bilanci međunarodne razmjene	2 118	1 862	1 350

TABLICA 3 - Izvoz talijanske opreme za preradbu polimera po pojedinim zemljama u 2009. te godišnja promjena u odnosu na 2008.

Zemlja	Izvoz (u milijunima eura)	Udio, %	Promjena 2008./09., %
Njemačka	242	13,5	-15,7
Francuska	119,6	6,7	-25,8
Rusija	103	5,8	-54,0
SAD	99,6	5,6	-24,7
Kina	98,4	5,5	-12,3
Španjolska	85	4,8	-22,3
Turska	67,9	3,8	-7,8
Poljska	64	3,6	-45,3
Zemlje Beneluksa	54,3	3	-0,9
Meksiko	53,4	3	-30,4
Ostale zemlje	802	44,7	nema podataka
Ukupno	1 800	100	-27,0